

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 12. listopada 2021.

Analiza presude

Šekerija protiv Hrvatske
br. zahtjeva 3021/14

čl. 6. Konvencije – pravo na pošteno suđenje

Kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva u cjelini je ispunio pretpostavke poštenog i nepristranog suđenja

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u vijeću od 7 sudaca, dana 5. studenog 2020. presudio je da Republika Hrvatska nije povrijedila članak 6. stavak 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Podnositelj zahtjeva osuđen je pred Županijskim sudom u Dubrovniku (dalje: ŽS Dubrovnik) zbog kaznenog djela zlouporabe opojnih droga. U žalbi Vrhovnom sudu, podnositelj je prigovarao da je; i) iz formulacije presude¹ vidljivo da je ŽS Dubrovnik pročitao zapisnike o obavijesnim razgovorima koje je policija obavila s mogućim svjedocima koji su trebali biti izdvojeni iz spisa, ii) ŽS Dubrovnik uputio na kaznene predmete protiv T.Z. i L.P. o kojima se nije raspravljalo i koji nisu bili dio spisa, iii) pročitana iskaz I.G.-a pred istražnim sucem prije nego je taj svjedok dao iskaz na raspravi, iv) policija vršila pritisak na svjedoka D.N., v) kao i na podnositeljevog suoptuženika G. Kovačevića² kojeg je policija navodno pretukla i uskratila mu pristup odvjetniku, vi) ŽS Dubrovnik odbio njegove dokazne prijedloge te vii) bio pristran jer je presuda bila napisana na subjektivan i emotivan način. Vrhovni sud je smanjio izrečenu kaznu i odbio žalbu u ostalom dijelu, pružajući detaljno obrazloženje za svaki podnositeljev prigovor. Ustavni sud je odbio podnositeljevu ustavnu tužbu kao neosnovanu.

Pred Europskim sudom podnositelj je tvrdio da mu je povrijeđeno načelo jednakosti stranaka u postupku i načelo kontradiktornosti zbog načina na koji su dokazi prihvaćeni kao dopušteni, izvedeni i ocijenjeni, da ŽS Dubrovnik nije bio nepristran te da nije bilo osigurano prisustvo svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe.

¹ „...Iz spisa je vidljivo da je dosta ljudi pozvano pred policiju – svjedoka koji su ondje rekli jedno a pred istražnim sucem drugo...“

² U predmetu [Kovačević protiv Hrvatske](#) (zahtjev br. 34804/14) Europski sud je ispitao prigovore podnositelja Kovačevića da je bio zlostavljan tijekom boravka u policijskoj postaji, da mu je bio uskraćen pristup odvjetniku i da je bio prisiljen dati inkriminirajuće izjave protiv suoptuženika (odnosno podnositelja zahtjeva u ovom predmetu). Utvrdio je da su njegovi navodi bili proturječni i nepotkrijepljeni te da nisu „dokazivi“ u smislu čl. 3. Konvencije. Također, Europski sud se složio s utvrđenjem domaćih sudova da prigovor podnositelja da je na dan njegova uhićenja njegova sestra angažirala odvjetnika D.H.-a da ga zastupa ali da su policijski službenici odbili dopustiti D.H.-u da uđe u policijsku postaju, nije bio vjerodostojan.

Jednakost stranaka i kontradiktornost postupka

Europski sud ne djeluje kao sud četvrtog stupnja i obično ne preispituje ocjenu dokaza koju su proveli domaći sudovi, osim ako je ta ocjena proizvoljna ili očigledno nerazumna (*Moreira Ferreira protiv Portugala* [VV], st. 83.). Kada odlučuje je li postupak u cjelini bio pošten, Europski sud razmatra jesu li poštovana prava obrane, načelo jednakosti stranaka u postupku i načelo kontradiktornosti postupka, odnosno je li pojedincu dana prilika pobijati autentičnost dokaza te se usprotiviti njihovoj upotrebi. Uzima u obzir i kvalitetu dokaza, provjerava postoji li sumnja u pogledu njihove pouzdanosti i točnosti te postoji li potreba za dodatnim „podržavajućim“ dokazima. (*Bykov protiv Rusije*, [VV], st. 90.).

U ovom predmetu, Europski sud je ispitao prigovore podnositelja zahtjeva u odnosu na svaki dokaz.

a) U odnosu na svjedoka I.G., zaključio je da način na koji je započelo njegovo ispitivanje (čitanje iskaza danog istražnom sucu prije ispitivanja na raspravi) nije bio u skladu sa čl. 327. Zakona o kaznenom postupku³. Međutim, Vrhovni sud je pomno razmotrio to pitanje i zaključio da predmetna nepravilnost nije utjecala na samu presudu. Europski sud se s time složio i naglasio da položaj obrane nije bio narušen budući da je obrana bila prisutna na raspravi tijekom ispitivanja I.G.-a te je mogla provjeriti njegov inkriminirajući iskaz. U pogledu podnositeljeve tvrdnje da se iskaz I.G.-a nije trebao smatrati vjerodostojnim jer ga je dala „duševno bolesna osoba koja mrzi podnositelja zahtjeva“, Europski sud je napomenuo da u I.G.-ovom iskazu nije bilo nikakvih nepodudarnosti te niti jedan od članova sudačkog vijeća, koji su promatrali njegovo ponašanje i mogli stvoriti vlastiti dojam o njegovoj stabilnosti i vjerodostojnosti iskaza, nije posumnjao da je I.G. duševno nestabilan.

b) Podnositelj je nadalje prigovorio iskazu D.N.-a, tvrdeći da taj iskaz nije bio vjerodostojan jer je ovaj svjedok bio „duševno bolesni ovisnik o drogama kojim je manipulirala policija“. Prema iskazu D.N.-a policijska zaštita mu je bila dodijeljena kako bi ga se zaštitilo od pritisaka trećih osoba, točnije supruge podnositelja zahtjeva koja mu je navodno ponudila novac da ne svjedoči protiv podnositelja zahtjeva. Europski sud je zaključio da je raspravni sud opravdano povjerovao tom iskazu, a obrana nije predložila nikakve dokaze koji bi potkrijepili tvrdnju o utjecaju policije na svjedoka. Što se tiče određenih nepodudarnosti u iskazu D.N.-a, u pogledu točnog razdoblja tijekom kojeg je od podnositelja kupovao kokain (tri ili četiri godine), Europski sud je utvrdio da one nisu narušile dokaznu vrijednost njegova iskaza s obzirom na detaljne tvrdnje koje je ovaj svjedok iznio (o svom odnosu s podnositeljem i konzumaciji kokaina), a koje je u svom iskazu potvrdio i I.G.

c) Vezano za promjenu iskaza suoptuženika Kovačevića, podnositelj zahtjeva se žalio što su domaći sudovi tu promjenu smatrali nevjerodostojnom. Naime, Kovačević je pred istražnim sucem izjavio da je u nekoliko navrata od podnositelja kupio kokain, ali je kasnije, na ročištu pred ŽS Dubrovnik, povukao tu izjavu tvrdeći da ga je policija prisilila na takav iskaz⁴. Domaći

³ U relevantno vrijeme na snazi je bio Zakon o kaznenom postupku NN br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002, 62/2003 i 115/2006.

⁴ U skladu s gore navedenom presudom *Goran Kovačević protiv Hrvatske*, iskaz koji je Goran Kovačević dao istražnom sucu da je od podnositelja zahtjeva kupovao kokain od 2008. do 2010. godine nije bio pribavljen kao posljedica povrede čl. 3. Konvencije ili kao posljedica uskraćivanja Goranu Kovačeviću pristupa odvjetniku.

sudovi su utvrdili da je povlačenjem iskaza navedeni suoptuženik očito nastojao pogodovati podnositelju zahtjeva, te su stoga kao vjerodostojan uzeli iskaz koji je dao istražnom sucu. S tim u vezi, Europski sud je ponovio da njegova zadaća nije ispitivati ocjenu nacionalnih sudova osim ako se ona može smatrati proizvoljnom ili očigledno nerazumnom. Kada su sudovi suočeni s nekoliko proturječnih verzija istine koje pruža ista osoba, konačno davanje prednosti iskazu danom u predraspravnoj fazi u odnosu na onaj dan na javnoj raspravi ne otvara samo po sebi pitanje u pogledu sveukupne poštenosti postupka ako je to davanje prednosti potkrijepljeno, a sam iskaz je osoba dala samovoljno (*Camilleri protiv Malte*). Budući da je podnositelj imao priliku unakrsno ispitati Kovačevića te osporiti prihvaćanje njegovog iskaza danog u predraspravnoj fazi i iznijeti argumente za izdvajanje tog iskaza kao nepouzdanog, ne može se reći da mu na suđenju nisu bila osigurana prava obrane.

d) U pogledu tvrdnje podnositelja zahtjeva da se raspravni sud pozvao na iskaze koje su mogući svjedoci dali policiji, a koji iskazi su trebali biti izdvojeni iz spisa, Europski sud je utvrdio da se izdvojeni dokumenti nisu nalazili u spisu, stoga se ne može zaključiti da ih je raspravni sud pročitao. Istina je da su se u spisu nalazili zapisnici o ispitivanju D.N.-a (od 26.10.2010.) te I.K.-a koji su trebali biti izdvojeni sukladno nalogu raspravnog suda, međutim na temelju pažljivog čitanja tih zapisnika očigledno je da raspravni sud nije mislio na njih kada je naveo: „...Iz spisa je vidljivo da je dosta ljudi pozvano pred policiju – svjedoka koji su ondje rekli jedno a pred istražnim sucem drugo...“. Dakle, čak i ako je ŽS Dubrovnik pročitao te zapisnike, to nije moglo imati štetan učinak na položaj podnositelja u ovom postupku. Europski sud je zaključio da se raspravni sud vjerojatno pozivao na činjenice koje su se nalazile u spisu i na koje je obrana uputila tijekom postupka (iskazi M.V.-a, Z.M.-a i N.R.-a koji su kasnije povučeni) iako one nisu bile ispitane u kontradiktornom postupku. Ta činjenica ipak nije utjecala na poštenost postupka u cjelini.

e) Razmatrajući podnositeljev prigovor da je ŽS Dubrovnik uputio na kaznene predmete protiv T.Z. i L.P. o kojima se nije raspravljalo i koji nisu bili dio spisa, Europski sud je zaključio da ti postupci nisu bili bitni za utvrđivanje činjeničnog stanja i osudu podnositelja zahtjeva, već se na njih upućivalo radi opisivanja veza između određenih osoba. Sijedom toga, Europski sud se složio s Vrhovnim sudom da upućivanje na te kaznene postupke nije utjecalo na poštenost suđenja.

Nepriistranost

Prema sudskoj praksi Europskog suda, postojanje nepriistranosti u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije mora biti utvrđeno prema subjektivnom i objektivnom testu. Prema subjektivnom testu uzima se u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca, a prema objektivnom jesu li sam sud i njegov sastav nudili dovoljno jamstava kako bi se isključila svaka legitimna dvojba glede njegove nepriistranosti (*Micallef protiv Malte* [VV], st. 93.).

Budući da je podnositelj zahtjeva tvrdio da je u obrazloženju presude bilo vidljivo osobno neprijateljstvo predsjednika vijeća prema njemu, Europski sud je odlučio ispitati taj prigovor prema subjektivnom testu.

Europski sud je utvrdio da nema dokaza koji bi upućivali na to da je ocjena dokaza i činjenica na bilo koji način bila proizvoljna. Naprotiv, dokazi i činjenice su ocijenjeni živopisno i izravno. Raspravni sud je naveo da ne smatra vjerodostojnom podnositeljevu obranu nakon čega je naveo valjane razloge za taj zaključak.

Vrhovni sud je smanjio izrečenu kaznu smatrajući da se određene okolnosti koje je raspravni sud smatrao otegotnima nisu trebale tako cijeliti, ali nije našao da je predsjednik vijeća ŽS Dubrovnik bio pristran. Ni Europski sud nije našao dokaz kojim bi se mogla dovesti u pitanje osobna nepristranost predsjednika vijeća. Slijedom navedenog, nije došlo do povrede čl. 6. st.1. u pogledu nepristranosti suda.

Prisustvo svjedoka obrane

Konvencija ne zahtijeva prisustvo i ispitivanje svakog svjedoka u korist optuženika, međutim domaći sudovi moraju pružiti odgovarajuće obrazloženje za odbijanje takvih zahtjeva. ([*Murtazaliyeva protiv Rusije*](#) [VV], st. 164. - 166.).

Prema mišljenju Europskog suda, obrazloženje koje je naveo ŽS Dubrovnik za odbijanje saslušanja predloženih svjedoka bilo je primjereno s obzirom na okolnosti predmeta i odgovarajuće s obzirom na razloge koje je obrana iznijela za svoj zahtjev.

Slijedom svega navedenog, kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva u cjelini je ispunio pretpostavke poštenog i nepristranog suđenja. Stoga nije došlo do povrede čl. 6. st. 1. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2021. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava